

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

**ФАКУЛТЕТ ПРИЛОЖНИ ИЗКУСТВА
КАТЕДРА "КЕРАМИКА"**

ЗЕЙНАБ АБДУЛРАЗАК ЯСЕР

**Птицата като символ и нейната трансформация
в абстрактен образ в битовата ислямска
керамика (VIII-XVIII)**

АВТОРЕФЕРАТ

на

**ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА
СТЕПЕН "ДОКТОР"**

**Шифър и наименование на научната специалност :05.08.04,
Специалност " Керамика"**

Научен ръководител:
Проф.Ивана Енева

София 2015 г .

ГЛАВА ПЪРВА

1- Изследователски проблем:

Това помага на съвременните изследователи, чрез анализ на подобни находки, да изучават историята, интелектуалното развитие и поведението на различните общности.

2-Цели:

1. Да се постави фокус върху естетичната стойност и изразните елементи на птицата като декоративен елемент в ислямската керамика,
2. Анализът на птицата като декоративен елемент ще разкрие интелектуалното развитие и поведението
3. За да постигне тази цел, изследователят използва историческия и описателно-аналитичния метод.

3-Рамка:

Рамката е съсредоточена върху птицата като декоративен елемент върху ислямски керамични съдове в периода от (VIII в-XVIII в).

УВОД

Сред всички Ислямски изкуства, керамиката заема специално място. В началото мюсюлманските грънчари работели с обичайните и познати техники на изработка. Впоследствие открили технологичните тайни на нови умения и усъвършенствали своето майсторство. Резултатът бил безкраен запас от идеи в изнамирането на нови техники за изработка на керамика, където цветна глазура бива съчетавана с рисувана или гравирана украса. Това показват находките на Ислямската керамика и предмети със зелена оловна глазура от(8 и 9 век).

За развитието на керамичното изкуство спомага земята на тези райони. Ислямските държави разполагат с готов суров материал за изработка на керамика и на майсторите почти не се налага да обработват глината по специален начин или да добавят материали. Този изкуство има своите традиции, но то е и културно наследство, което ни разкрива светогледа на създателите си :

„Езикът на художника е спомена от видяното, изкуство се създава от сънища и видения, от непознатото и едва на последно място от онова, което може да се изкаже с думи. То идва от същината, когато се взреш в себе си, то е вътрешно потвърждение на цел и определя самоличността на твореца”³ .
Smith (David) 1906 – 1965. „Традиции и идентичност.”¹

Ценността на естетиката в този изкуство е в абстрактните изображения на птици, животни и хора, тези художници не прибегват до моделиране, тъй като целят по-дълбоко емоционално въздействие. Резултатът са форми на животни и птици в нова, различна от обичайната форма.

Търсенето на естетиката в елементите на птицата като орнамент върху керамика, нейното преобразяване в абстракция и естетични измерения са характеристика, която отличава арабските творци от останалите по света. То придава една обща уникалност на стила им, дори и когато са от различни райони. Причината мюсюлманските принципи да преследват удоволствието от естетиката е спасителното извисяване на душата и стремежът към постигането на изтънченост на духа.

“Целта на изкуството е нещата да се разбират чрез възприятие, а не чрез познание. Техниката на изкуството е да направи обектите непознати, да усложни формите, да увеличи трудността и продължителността на възприятието, тъй като този процес води до развиване на усет към естетиката и създава въображаеми образи, вместо да служи като средство за опознаването им.”² (Виктор Шкловски 1893-1984).

Историята на орнаменталистиката в ислямското изкуство отразява философията на ислямските разбирания за Вселената и нейната абсолютност и приема орнамента като основно средство за създаване на красота.

По тази причина той е основен инструмент във всички ислямски изкуства. Тъй като изкуството е независимо и своеобразно, то е направление във философията и познанието – в своето търсене на истината творецът се нуждае от това познание.

¹ - **Harrison (Charles) & Wood (Paul):** “ Art in Theory” 1900-1900. publisher “Blackwell ” Uk 1992, стр. 748 (Traditions and identity).

² - **Harrison. (Charles) & Wood (Paul):** “ Art in Theory ” 1900-1900. publisher “blachwell U.S.A, 1992, стр. 275 (Art as Technique).

Понякога чрез изкуството се разкриват факти, но нали това не е негова постоянна цел?

*"Естетическата възможност на писанията понякога се извисяват над самото слово и създават изображения, които дават израз на многоизлиятелния дух на писменото слово, без да се равняват с него,"*³ и изконният страх на човека от празнотата ги кара да запълват пространството с други визуални елементи, геометрични или растителни мотиви, да ги повтарят. В празните пространства се проявява страха от Дявола. Ал-Алфи добавя следното обяснение: „По мое мнение причината мюсюлманите да запълват повърхностите с орнаменти се дължи на стремежа да се претопи материалното тяло и фокуса да се пренесе върху украсите около него, като по този начин се намалява неговата тежест и плътност и се постига лекота. Мисля, че това поведение е тясно свързано с учението на Исляма.” В култура, в която идеалът е отдаването на волята на Аллах, съвсем естествено е творческата индивидуалност да е отдадена на по-висша представа за красота.”⁴

Значението на тази теория се крие в спойката на претенцията за независимостта на езика и изкуството като системи от символи с твърдението за стойността на естетическото възприятие и артистичната същност. Изкуството трябва да се отъждествява с естетиката от философска гледна точка.

„Анализът на този вид абстракции като опростено изобразяване на действителността, може да се приеме като пораждащо осмисляне на определени видове форми.”⁵ Ако трябва да обясним значението на абстрактното, то това е да се използва възможно най-много движението в настоящето, но в ограничена форма.

Естетиката е един от трите принципа обратни на критичните обстоятелства - фактите, състраданието и красотата. Основата на Мюсюлманското абстрактно изкуство може да се подели на три добре определени области: калиграфия, геометрична декорация на основата на прави линии и такава, на основата на извивки (обичайно обозначавани като растителни или флорални).

³ - **Pancaroglu. Oya,Harvey.B.Plotnick**, Perpetual Glory –(Medieval Islamic Ceramics from the Harvey B.Plotnick Collection) –yale University Press.London 2007 г .стр. 70

⁴ -www.patternsinislamicart.com

⁵ - **Graber(Oleg):**The Mediation of Ornament.Princeton University Press 1989.

Независимо от ясното си разграничение, често пъти тези области биват асоциирани помежду си, като резултатът е забележителна полифонична пълнота. „Да орнаментираш” или по-добре казано „да украсяваш” са глаголи с ясно значение, но те в по-голяма степен загатват действието да се слага нещо или нещо друго, отколкото да се изобразява естеството на това, което се поставя.”¹⁰

4-Терминология:

ВТОРА ГЛАВА

Теоретичната рамка обхваща историческия период и епохи, включени в настоящата дисертация, от VIII век до XIII век, като авторът ще обърне внимание на най-важните исторически събития и промените, които настъпват в историята на керамиката по това време.

ЕРА НА УМАЯДИТЕ (661-750)

- * Изкуството на Умаядите се характеризира с аналитични рисунки, които пренебрегват идеята за наподобяване по религиозни причини и се целят в абсолютна абстракция.
- * Появата на силната държава води до създаването на художествена индивидуалност .

Умаядският период има два признати типа керамика с естетическа стойност:

1. Първият тип керамика е изрисуван с растителни и геометрични украси и се определя от жълтеникава, добре стрита на прах глина. Покрит е с бял шликер, който се открива в самия край на умаядския период в Палестина и Аман (Хирбат ал-Мафджар).

2. Вторият тип керамика се определя като „маслена лампа“ – изваяна и неглазирана. Този тип се открива в първата половина на VIII в. и произхожда от Яраш, днешен Аман

САМАНИДСКА ЕРА (819-999)

* Открива техниката на **шликерните съдове** и се явява в групата на **полихромните съдове**, техника, наречена „**светложълтеникава**“, основната тема са човешки същества, музиканти, рибари и борци.

* Първата под-техника на основната **светложълтеникава** керамика се нарича **керамика "Сари"** основната тема там са птици, розети и калиграфия (куфическо писмо), а най-използваните цветове в тази техника са маслинено зелено и бежово.

* Втората под-техника, която се появява, се нарича **Сграфито** и се дели на три типа:

А. Керамика от Амол.

Отличителната черта на тази техника е червената глина на тялото на съда и начина на добавяне на цветовете.

В. Пръскана керамика.

Използват се цветни пластове, които се издраскват, за да се разкрие долният цвят с различни по размер и вид инструменти, които са много тънки.

С. Керамика от Агханд.

Отличителната черта на тази техника е, че около цвета са издълбани бразди, каналчета, за да не се разлива той по околната повърхност.

През тази ера се появяват и нови изразни средства – така наречената **Саманидска Епиграфика**, която е забележителна с калиграфията, използвана в ритмична хармония на движението.

БУИДСКА ЕРА (932-1055)

По време на Буидската се появява нова техника, която се нарича **керамика от Габри**, направена от червена глина, покрита с бял шликер; най-разпространените форми са отворени съдове и купи, които представляват тази техника.

ЕРА НА ФАТИМИДИТЕ (909-1171)

Забележителното по време на ера на Фатимидите е появата на техниката лустри глазуру е най-добре известният тип керамика, който бележи подем през ерата на Фатимидите.

През тази ера се появяват две школи:

А. Школа на Муслим бин Ал-Дахан:

1. Стилът му в украсата на керамика притежава простота, свобода на движението и силна изразителност
2. Човешките изображения са свързани с пируване, музика, танци и песни.
3. Аристократите са изобразени без бради и с красиви спокойни очи, украсени с извити вежди. А обикновените хора са нарисувани с изразителни лица, прости дрехи без украса.
4. Животните и птиците са изрисувани със силни пълни тела далеч от агресия; най-често срещаните животни са зайците и елените, както и пауните.

В. Школа на Саад:

1. Керамиката не е цялата покрита с цвят, използва се медно и жълто-маслиново метализирано покритие
2. Фигуративните рисунки клонят към феминизиране на мъжките черти. Срещат се традиционни декоративни теми като риби, птици, обърнати с лице една към друга, и арабески и растителни мотиви.
3. Една от основните представени от Саад теми върху фатимидската керамика са християнски свещенослужители.

4. Рисунките на животни са близки до природата с анатомични пропорции и са динамични и раздвижени.

ЕРА НА СЕЛДЖУКИТЕ (11ти – 13ти)век

По време на Селджуките има около шест основни вида фини изделия:

- а) бели керамични изделия
- б) монохромни гланцирани изделия (най-често в тюркоазено или кобалтово синьо)
- в) "силуетни" изделия
- г) изделия, рисувани под глазурата
- д) изделия, рисувани над глазурата
 - 1-*mina 'i*
 - 2-*lajvardina*)
- е) глазирани рисувани изделия

АБАСИДСКА ЕРА(750-1258)

По време на Абасидска се появява

- нов начин на гравирание на повърхността известен като *beveled style*. Този стил се появява за първи път в средата на(9 в).
- „ *Технологията на глазирането достига нечувани нива в края на девети век, когато грънчарите на абасидски Ирак разработват средство, с което металните съставки могат да бъдат нанесени върху керамичната повърхност, известно като метализирана глазура⁶*”.
- В този период се появяват многообразни рисувани декорации, наречени матово бяло-глазирана група.

Матовобяло глазираната група има два начина на орнаментация:

Първо: Растителни, геометрични или калиграфски мотиви или комбинация от два от тях.

⁶ - Pancaroglu, Oya. Perpetual Glory, (Medieval Islamic Ceramics from the Harvey B. Plotnick Collection) with transcriptions and transliterations of inscriptions by Manijeh bayani-The Art Institute of Chicago, Yale University Press, New Haven and London 2007, стр. 44.

Второ: Този тип декорира вече изпечена матовобяла глазура.

- През X в(10в). метализираната украса преминава от полихромна към монохромна „където полихромната метализирана украса се състои основно от абстрактна орнаментация на геометрични или стилизирани растителни мотиви и тук-там се срещат мотиви с птици или змии⁷“.
- а при монохромната метализирана украса върху керамичната декорация са представени основно фигури.

МОНГОЛСКА ЕРА (1218-1334)

Керамиката на Илханатския период може да се раздели на следните групи:

- Съдове от Кашан
- Солтанабадска керамика или керамика Такт-и Сулайман
- Съдове от Керман
- Съдове от Джорджан
- Провинциална керамика

ЕРА НА ТИМУРИДИТЕ (1370-1502)

Един нов вид се появява в този период:

1. Първата група се нарича (Кубачи)⁸. Основната им декорация е от геометрични и флорални мотиви.

2. Втората група съдове се нарича синьобяла. Произвеждани са в Джорхан и са повлияни от вноския китайския синьобял порцелан.

⁷ - Pancaroglu, Oya. Perpetual Glory, (Medieval Islamic Ceramics from the Harvey B. Plotnick Collection) with transcriptions and transliterations of inscriptions by Manijeh bayani-The Art Institute of Chicago, Yale University Press, New Haven and London 2007, стр. 19.

⁸ - Името Кубачи е много незадоволително, тъй като това е името на малко селце в Дагестан, Кавказ, но именно в Кубачи е намерена за първи път тази керамика на стените на селските къщи. Вече е добре известно, че хората от Кубачи не са изработвали тези съдове, а са произвеждали фини метални изделия и оръжия, които вероятно са били заменяни за този особен вид керамика. Сега се приема широко, че керамиката „кубачи“ е произвеждана в Северозападен Иран, в Табриз или някъде в този регион., [www. The circle of Ancient Iranian Studies \(CAIS\).com](http://www.TheCircleOfAncientIranianStudies.com), 1998-2014⁵. [www. The circle of Ancient Iranian Studies \(CAIS\).com](http://www.TheCircleOfAncientIranianStudies.com), 1998-2014.-

ЕРА НА САФАВИДИТЕ (1502-1722)

Сафавидската керамика може да се раздели на следните типове:

- 1. Съдове Кубачи:** През този период има повече синьо, Тази нова група се нарича полихромна.
- 2. Съдове с метализирана глазура:** Основната характеристика на тези съдове е изключително твърдото бяло тяло, а рисунките включват розети и спирали със златни, червеникави и кафеникави цветове. Има и други теми като дребни животни, птици на бял фон или върху кобалтовосиня глазура.
- 3. Бели съдове или „Гомбрун“:** Характерно за този тип е, че е забележимо по-фин от съществуващите съдове с метализирана глазура.
- 4. Късни синьобели съдове:** Има три главни центъра, които произвеждат такива изделия: Керман, Машад и Язд.
- 5. Монохромни съдове от Керман.**
- 6. Полихромни съдове от Керман.**

II.3:ВИДОВЕ ИСЛЯМСКА КЕРАМИКА

- 1.СЕЛАДОН (Celadon)
- 2.БАСИН КЕРАМИЧЕН СЪД (Brasero-Basin)
- 3.МИНАЙ.(Mina i)
- 4.НАПЛАСТЕНО СИНЬО (Pastoser Blau)
- 5.КОС СТИЛ (Bevelled Style)
- 6.ПОЗЛАТЕНА КЕРАМИКА (Loza Dorada)
- 7.ИСПАНО-МАВЪРСКИ ЛУСТЪР.
- 8.ТИП"САНТА КРОЧЕ" (Santa Croce type)
- 9.РЕЛЕФНА УКРАСА" (Kerbschnitt)
- 10.ШАМЛЕВЕ (Champleve)
- 11.КЕРАМИКА"ГОМБРОН(Gombroon ware)
- 12.ЛАЙВАРДИНА (Lajvardina)

П.4. Изкуството под управлението на исляма се определя от поредица ценности, които израстват в следните принципи:

ГЛАВА ТРЕТА

- Аналитично проучване на образната символика на фантастични същества в ислямското наследство от (VIII в-XVIIIв) на ислямския регион-в керамика ,текстил, метал,архитектура.

Мюсюлманите са взели от Далечния изток митологични същества, които се приемат добре, защото са в съзвучие с абстракцията на ислямското изкуство и са заети като орнаменти, а не със символичното си значение.

Когато художникът отговаря на това формообразуване, той оставя въображението си на свобода и се явяват много от тези създания:

Феникс, Харпия ,Сенмурв ,Грифон ,Животни с крила ,Летящ човек
Орли ,Дракони

Много култури почитат най-силните от всички митични създания като:

1. Митични птици, символизиращи религиозна връзка.
2. Способността им да се издигат в небето и блестящите им цветни криле, които понякога спасяват хората.
3. Митът за птиците е свързан на много места със създаването на света. Те се явяват пратеници на боговете.
4. Любов, сила и мъдрост също са символизирани от митичните птици.
5. Появата на живота и смъртта е свързана с митичните птици.

Тук виждаме, че всяко митологично създание има собствена необичайна идея според способностите и предназначението си, а всяка митична птица има свои специални характеристики за всяка различна култура и голяма легендарна стойност.

- **Анализ на митологични създания:**

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ С ЕВРОПЕЙСКИ ОБРАЗЦИ НА ХРИСТИЯНСКОТО ИЗКУСТВО ОТ СРЕДНОВЕКОВЕТО

В четвърта глава се изяснява керамичното изкуство, то работи на напреднало ниво на мисъл, изследване на историята и визията, за да подсили естетическите черти чрез концепция на действията на земно посвещаване и влиянието на исляма и затова художникът прибегва до украса и калиграфия, както и до митологични създания, животни, но за възприемането на християнското изображение в голяма степен е улеснено от философията, логиката на мисълта и въображението; изображението не се спира в една конкретна сфера или ,на едно конкретно ниво, а е продължително и непрекъснато, способно да предизвика размисли за живота и въображението.

- **Анализ на илюстративен материал**

ГЛАВА ПЕТА

Анализ на илюстративен материал

1 - Анализът на влиянията, които намират отражение в творбата, като че ли почерпени от народното творчество и археологични находки, датиращи от епохата на стара историческа интерпретация, показва намерението на майстора при художествения строеж на творбата, спомагащ за нейното въздействие.

2 - Философски виждания, на които се позовава майстора.

3 - Социални влияния, тъй като динамиката в обществото, нарастването на населението и взаимното влияние, което обществото и изкуството оказват едно върху друго, оставят своя отпечатък върху творбата.

Освен това, творбата се влияе и от материалния хаотичен свят:

А -Обстановката: Обстановката представлява подходяща психологична атмосфера за художника.

В - Род: Човешките раси се различават от гледна точка на тяхната същност (поведение) и традиции.

С - Епоха: Духът на епохата е като реален поглед върху обществото.

Целта на художника не е само да имитира природните форми, но и да разкрие смисъла на оригиналния замисъл, който се крие зад тази птица или създание.

Поради тази причина естетическото преживяване на художника зависи от визуалната култура, която включва символи, форми, връзки, съдържание и структури, а също зависи и от умствените способности и знания на художника.

ГЛАВА ШЕСТА

- **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**
- **ПРИНОСИ**
- **БИБЛИОГРАФИЯ**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Този дисертационен труд разглежда проблем който не е разработван в българската изкуствоведска теория . Панорамният поглед върху една витална тема с безкрайни вариации като птицата, образ третиран в селската ислямска керамика допринася за изясняване на пътя на поликултурните връзки между народите.

Трудът е фокусиран върху високата художествена стойност на средновековна керамика сътворена от обикновени хора в целия ислямски регион.

Най-важното нещо, с което се отличават ислямските епохи, които се проследяват в теоретичната рамка, е използването от мюсюлманския керамик на образа на птицата, проследен хронологически, стартирайки от (8-18 в.). Ние виждаме, че той че ги предава на зрителя чрез общоприетата им форма, но може да изпълни процеса на реализация, далеч от буквалното, на това, което съществува в природата. Виждаме, че фигурата на птицата може да бъде от един и същи вид, обаче във всяка една определена епоха, птицата се е различавала със своята структура и обща форма, наред с естетиката или допълнителни елементи, които са били характерни в тази епоха, за значението на художествената им стойност и личното им въздействие върху индивида.

В една от епохите, виждаме употребата на птицата, като единично изображение, така че да изпълни пространството на цялата чиния и заеме цялата повърхност, фокусирайки се върху естетичните елементи от тялото на птицата, с малки изменения и абстракция, за да се добави елемент на оригиналност и въображение. И също личната способност на художника и силата на неговите интелектуални възприятия за този художествен момент.

Докато в друга епоха виждаме как художникът използва птицата по друг начин, използвайки я по симетричен начин, като първо се възползва от абстрактната и трансформираща се форма на птицата и също от пространствата на съставното/композитното същество и вътре в тялото му. Ако направим извода, че тук, художникът се възползва не само от промяната и измислянето на нови образи за птицата,но следователно също и от естетиката на пространството на повърхността на чинията, оформена от преплитането на птици. Той изучава начина за избирането на подходящи елементи на композиция върху чинията, за

да запълни пространствата по естетически начин. Най-важният от тези елементи е арабската калиграфия, флоралните орнаменти и геометричната украса.

Ако вземем формата на птицата във всяка отделна епоха, ще видим, че тя не е избрана на случаен принцип, а умишлено, за да покаже какво има в тази географска зона, като във всяка от тях, има определени видове птици, които се различават една от друга от другите области. Това увеличава разпространението на по-голям възможен брой ислямски керамични чинии с абстрактни птици.

От появата на нови техники се възползва мюсюлманския керамик в процеса на създаване на керамични чинии не само с рисуването на абстрактни птици, а с въвеждане-то на повече елементи в една чиния, след като е била ограничена само от елемента на птицата, като въвежда елемента на арабската калиграфия възползвайки се от вретеновидната форма и трансформацията ѝ към някои растителни декоративни елементи, и всичко това в една фигура. От това ние заключаваме, че керамикът събира целия си потенциал на въображението и таланта в появата на естетиката на тази чиния.

1. През някои епохи се появяват чинии, в които има образи на хора и повествователни теми с абстрактни птици, за които е известно, че са се появили само в чиниите. Можем да определим тяхната поява в изключително редки случаи, които се отнасят за известни личности със своите имена, политически и ръководни позиции в двора, а не от простолюдието. Тези теми са били например: баловете, организирани в двора, или ловните дружини, или специалните събирания на висшите сановници и лидери на държавата, и затова правим заключения от тези разказни теми, че не се отнасят за простолюдието. Тези теми се отнасят към личностите в двора, затова те се смятат за много специални и определени от имената на тези известни личности, като се рисуват по заповед на двора, за документирането на аристократичния им живот.

2. Вторият най-важен фактор е личността на владетелят или халифът, който е господстващ над политическите и религиозните аспекти, а когато владетелят е силен, тогава той управлява политическите и религиозните аспекти и насочва рисуването на тези теми и дава позволение за рисуването им. И обратно, когато владетелят притежава слаба личност, тогава него го контролира религиозният аспект, относно политическия и затова, рисуването на тези теми бива забранено и се ограничава/свежда само до арабската калиграфия, флоралните и геометрични мотиви. Оттук, разбираме, че е възможно да се

определи и силата на властта, която е управлявала тогава от темите, рисувани на чиниите.

3. Съществуването на екземпляри от абстрактни птици с високо качество на техниката, която достига до нас, и която е все още безсмъртна до ден днешен, е именно най-голямото доказателство за майсторството на обикновения керамик. И също така, дава възможност да се проследи хронологията, последващите етапи на развитие и въвеждането на различните стилове в третирането на абстрактните птици. Освен това, появата на различните техники в керамиката, периодите на нейното развитие и продължителност или замяната на тези техники с други, както и тяхното влияние от предишните епохи и върху следващите. И всичко това с изучаването на структурното и цветовото разпределение на тези птици, според концепцията за художествената визия на керамиката, обществото и тогавашната епоха.

Има два аспекта, които оказват важно влияние върху художествените творби:

Един от най-важните аспекти, които влияят върху развитието на керамиката са причините, които имат връзка с търговските, икономическите и политическите фактори, като тези причини допринасят за обмена на култури и специално в изкуството на керамиката и другите изкуства. Художникът непрекъснато търси повод, за да развие творбите си и своето изкуство, за да се издигне до по-високо ниво на художественото си развитие.

Чрез пътя на търговията или пътя на самия художник, който се развива в страната си когато се пренася в съседните, или по-далечните страни, с него се пренася цялата художествена култура и нейните художествени, исторически, местни и стилови символики; нейните качества и керамични техники.

Тук има много важен въпрос, а той съществува в която и да е епоха, че ние не виждаме само личността на художника, единствено в творбите му, а личността на художника като цяло, в резултат на което идват основните търговски, художествени, културни и социални влияния за всяка страна, като, всичко това се отразява върху художника и неговото творчество. Художникът се превръща в омагьосан от работата си, за да утвърди художествената си личност, с която се стреми да се разграничи от колегите си, и когато се отправя към друга страна, започва да смесва културите влияния помежду им в преходната страна, чрез сходни художествени средства. Там започва това културно, художествено,

фолклорно и историческо смесване с непрекъснатите опити на художника да запази идентичността на творбите си и изкуството си.

Дори и темите, които избира, са превод на действителността, която се отразява във всичките си аспекти и форми върху стила на художника.

И когато пренася своя опит, той вижда, че има почва за поникването на този опит, неговата динамика, жизненост и осъществяването му. В едно смесване, той започва, откъдето е стигнал, и каквото е видял, за да ни въведе в едно друго по-напреднало и по-развито изкуство.

Най-важните фактори и причини, които водят до оригиналността на мюсюлманския художник в неговите керамични творби:

1. Можем да направим извод, че някои художници са поставени под контрола и влиянието на тогава управляващите политически власти, като това ги провокира да вземат нещата и инициативата в свои ръце, за да развият художествените си творби. Художникът е принуден да следва точни инструкции, в изпълнението, затова търси убежище в развитието и обновлението, и актуализирането на мислите си и въображението си.

2. Друг извод – някои художници работят с търговците, които популяризират своя художествен вкус с художествените творби и специално керамиката в съседните страни, усилвайки разпространението ѝ, популярността ѝ и възприемането ѝ от хората. Известно е, че търговецът не се интересува само от художествения аспект колкото се интересува от финансовия аспект и това налага развитие, което довежда до обновление на продукцията.

3. Има още един фактор, който довежда до художествена изобретателност, когато страните живеят в тежки икономически кризи, поради няколко познати фактора, професионалистът прибегва до развитието на своята професия, за да я популяризира на пазара, а по отношение на керамиката, той започва да развива своят професионализъм, поради силната конкуренция, която основно може да бъде измислянето на нови изобретения или развитието на съществуващите техники в керамиката, или дори начинът на рисуване върху чиниите, под натиска върху въображението на художника.

Оттук стартира отварянето и влиянието на някои цивилизации една на друга. И ние виждаме трансформцията на конкретни елементи или цветове, или дори самите фигури на птиците, в резултат на развитието на богатото въображение и

осъвременяването на ограничаващите форми на птиците чрез индивидуализма със стил и художествена идентичност, на цели поколения керамици.

Теоретичната рамка обхваща историческия период и епохи, включени в настоящата дисертация, от (VIII -XVIII) век, като авторът ще обърне внимание на най-важните исторически събития и промените, които настъпват в историята на керамиката по това време.

Ще бъде разгледано развитието като цяло по отношение на:

1. техниките.
2. цветовете.
3. появата на местни влияния и на влияния от други страни.
4. специалния принос на всяка епоха и това, което я отличава от останалите.
5. овладяването на цветните глазури, от появата на един или два цвята, което може да разграничи тези епохи.
6. управлението на пещта, което води до контролиране на цветовете нюанси и до получаването на точния цвят.
7. появата на флорални и геометрични мотиви, които се използват за декорация и върху купи, за да запълнят празното пространство, както и за други цели.
8. появата на нов похват в една от епохите, който се опитва да съчетае калиграфски надписи с орнаменти в една и съща купа.
9. появата на две калиграфски средства:
А – Лични писания, които включват стихове, елегии, оди и т.н.
Б – Откъси от Светия Коран.
10. Трансформацията се доближава до калиграфията и я променя към геометрични или флорални мотиви.
11. Една от епохите се смята за епоха на Възраждането в Ислямската история поради появата на купи, на които са изобразени човешки фигури (светски танци, музиканти, риболов, лични и обществени празници).
12. Предаване на едни от най-важните техники в керамиката от една държава в друга поради миграция или гостуване на майстори от тези страни.
13. Фокусиране върху християнски теми, които са в основата на много от творбите, създадени от майстори копти, живеещи в мюсюлманските територии.

Трета глава съдържа сборни създания, които представляват различни преплетени птичи видове или птичи видове комбинирани с други животни с цел да представляват някакво ново създание.

Съществуват няколко цели, свързани със структурата и използването на тези сборни създания:

1. Да предпазват хората от злите духове, които ги заплашват.
2. Да дават възможност на цивилизацията и интелектуалното развитие да открият различни художествени възплъщания за страните, които са използвали сборните същества като например Персия, Ирак, Египет и др.
3. Да не се прави имитация на птицата и да се открие една нова структура със своите си социални импликации.
4. Използването на тези сборни същества гарантира на артиста известна свобода на въображението му при изработването на орнаментите и при оформянето на едни нови създания, имащи ислямска индивидуалност.
5. В посочените страни сборните създания са представлявали специфични символи, докато в някои други страни тази символика е била използвана за илюстриране на някои религиозни вярвания, като например Крилатият кон и Драконът в Китай.

Като резултат от социалния и художествен обмен, от търговията и поради войните, съседните страни разработили свои собствени символи със символика и форми, които били подобни или различни от символиката и формите на тези екзотични символи.

Четвърта глава има три измерения, ограничаващи художника, в разглеждания период пълната власт на държавата или религията, обществото и самия художник, като творчеството му се повлиява от тези измерения. Държавата е доминиращият елемент за цялата продукция на човека и по-специално изкуствата и литературата. Защото човекът е част от обществото, и то оказва влияние при определянето на неговата роля.

Изкуството се различава от религията, защото то не предлага това творение като реалност, докато религията е нещо фиксирано и не се променя. Но изкуството улавя елементите на своето развитие с течение на времето и гледната точка на художниците и тяхната изобретателност. Художникът вижда това, което не

виждат другите от процеса на смесване между фолклора и древната философия и необходимостта от обективност, с която е заобиколен. Тази нужда за обективност става затворена от оградата на законите, мненията и идеологията, с които е заобиколен от две страни. Предлагането, търсенето и художественото смесване са резултат от войните, търговията и пренасянето на художествените творения извън границите на страната и внасянето на други, което отваря интелекта на художника да направи стъпка, в която са позволени правилата на художествената игра.

Картината се изгражда като външно обединение на различни стилове и изображения, а художникът вижда в керамичните си творби един свят, който не може да премине лесно. Той вижда също един свят на митове и свят на реалност и дава на първия своите модели и визии чрез разказите, оформящи и въплъщаващи композитната птица, за да се осъществи в самия художник това, което реалността не е постигнала по отношение на отприщването на въображението към изобретателността и реализацията на човешкото его. Нещо повече – връщането към реализма при рисуването на птици с малка модификация, за да не загуби фигурата своята форма, е поради чувствителността на обществото, и за да няма дисбаланс в аспектите на изображението между чувствителността и делата, и познавателното и творческото. Те остават установени между художника и обществото с директни и ясни взаимоотношения. Човекът художник и неговите усилия и постоянство са проява на връзката с въпроса за естетиката, защото моментите в творението са осъзнаването и възприемането на тази област от обществото, която може да бъде почувствана само от окото на художника и той дори се опитва да изгради богато изображение от усещанията и чувствата. Изкуството не е само емоция и усещане, а също умение и изработка. Емоциите и усещанията остават парализирани и слаби, отслабват изобретателността и съмнителното показване на емоции и усещания. Птиците със своята елегантност, линии и движения, ни представят гледната точка на художника в създаването на художествена област, настроение и емоционални нагласи в специален стил, за да предаде индивидуален опит на другите и състоянието на медитация на тези художествени творения, е изкуство само по себе си.

Пета глава - Анализ на материала:

1 – Анализът на влиянията, които намират отражение в творбата, като че ли почерпени от народното творчество и археологични находки, датиращи от епохата на стара историческа интерпретация, показва намерението на майстора при художествения строеж на творбата, спомагащ за нейното въздействие.

2 – Философски виждания, на които се позовава майстора.

3 – Социални влияния, тъй като динамиката в обществото, нарастването на населението и взаимното влияние, което обществото и изкуството оказват едно върху друго, оставят своя отпечатък върху творбата.

Освен това, творбата се влияе и от материалния хаотичен свят:

А–Обстановката: Обстановката представлява подходяща психологична атмосфера за художника.

В–Род: Човешките раси се различават от гледна точка на тяхната същност (поведение) и традиции.

С-Епоха: Духът на епохата е като реален поглед върху обществото.

Целта на художника не е само да имитира природните форми, но и да разкрие смисъла на оригиналния замисъл, който се крие зад тази птица или създание.

Поради тази причина естетическото преживяване на художника зависи от визуалната култура, която включва символи, форми, връзки, съдържание и структури, а също зависи и от умствените способности и знания на художника.

ПРИНОСИ

1. За първи път се разработва толкова специфична тема от областта на керамичното изкуство, която не е избирана, проучвана или даже споменавана в изкуствоведската теория.

2. За първи път са проучени, анализирани и систематизирани голямо количество художествени керамични творби с общо жанрово-тематично съдържание: абстрактна птица, от широк географски и темпорален диапазон- 8-18в., Ислямско средновековие.

3. За първи път се изследват параметрите на символното, митологично и религиозно значение на образа на птицата в ислямската селска керамика, чрез структурен анализ на композиционните елементи и технологични характеристики.

4. За първи път се прави опит за обосноваване от съвременна гледна точка на поликултурните взаимодействия между нациите в Ислямското средновековие чрез географската експанзия на битовата селска керамика.

5. Трудът има потенциал, след публикуване, да попълни липсата от подобно специализирано издание, което да се ползва от професионалната керамична среда и широката публика.

Дисертационният труд съдържа:

Пет глави, заключение, библиография и приложение.

Целият обем на труда е изложен в (204) страници, и приложение в отделно книжно тяло, състоящо се от (268) страници с включени (244) илюстрации.

Дисертационният труд е обсъден в катедра "Изкуствознание" на Националната Художествена Академия.

СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИТЕ НА АВТОРА ПО ТЕМАТА НА
ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1-Доклад на тема: Страх от празнотата по изобразителната повърхност на ислямските художествени произведения-в: Проблеми на приложните и изящни изкуства.Сборник материали от докторантска конференция 2013 в НХА, София. 2014, 90-98.

2-Доклад на тема: Естетиката в изображението на птицата като форма и съдържание в Абасидската и Саманидската епохи -в: Проблеми на приложните и изящни изкуства.Сборник материали от докторантска конференция 2014 в НХА, София.(под печат)

3-Доклад на тема: Художествено аналитични изследвания върху украсата на испано –мавърската чиния. -в: Проблеми на приложните и изящни изкуства.Сборник материали от докторантска конференция 2014 в НХА, София.(под печат)